

FSD2867

**Suomalaisten historiatietoisuus 2010:
haastattelut**

Aineisto-opas

TIETOARKISTO

Tämän aineisto-oppaan viittaustiedot:

Suomalaisten historiatietoisuus 2010: haastattelut [aineisto-opas]. Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto [tuottaja ja jakaja], 2018.

Aineisto-opas on luotu aineiston versiosta 1.0 (30.9.2013).

Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto
33014 Tampereen yliopisto

Asiakaspalvelu:
asiakaspalvelu.fsd@uta.fi
040 190 1442

Palveluportaali Aila:
<https://services.fsd.uta.fi/>

Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto
<http://www.fsd.uta.fi/>

Lukijalle

Tämä aineisto-opas on osa Tietoarkistoon arkistoitua tutkimusaineistoa FSD2867. Oppaan alussa on tiedot aineiston sisällöstä, aineiston rakenteesta ja keruusta sekä luettelo julkaisuista, joissa aineistoa on käytetty. Opas sisältää myös aineiston keräämisessä käytetyt dokumentit, esimerkiksi mahdolliset haastattelukysymykset, kirjoitusohjeet, tutkimuskutsut, litterointiohjeet tai virikemateriaalit. Tekstiaineistoista mukana on usein lisäksi aineistonäyte, josta selviää esimerkiksi käytetty litterointitaso.

Liitteenä olevat aineistoon kuuluvat dokumentit on tarvittaessa anonymisoitu. Kaikki oppaan sisältämät aineiston keräämisessä käytetyt dokumentit toimitetaan asiakkaalle aineiston latauksen yhteydessä myös erillisinä tiedostoina

Aineistoon ja sen tekijöihin tulee viitata asianmukaisesti kaikissa julkaisuissa ja esityksissä, joissa aineistoa käytetään. Tietoarkiston antaman malliviittaustiedon voi merkitä lähdeluetteloon sellaisenaan tai sitä voi muokata julkaisun käytäntöjen mukaisesti. Malliviittaus:

Torsti, Pilvi (Helsingin yliopisto) & van den Berg, Marko (Helsingin yliopisto):
Suomalaisten historiatietoisuus 2010: haastattelut [sähköinen tietoaineisto]. Versio
1.0 (2013-09-30). Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto [jakaja]. <http://urn.fi/urn:nbn:fi:fsd:T-FSD2867>

Tietoarkistoon on lähetettävä viitetiedot kaikista julkaisuista, joissa käyttäjä hyödyntää aineistoa. Aineiston alkuperäiset tekijät ja tietoarkisto eivät ole vastuussa aineiston jatkokäytössä tuotetuista tuloksista ja tulkinnoista.

Sisältö

1	Aineiston kuvailu	1
1.1	Aineiston otsikot ja datan versio	1
1.2	Sisällön kuvaus	1
1.3	Aineiston rakenne ja keruu	3
1.4	Aineiston käyttö	3
A	Haastattelukysymykset	5
B	Aineistonäyte	9

Luku 1

Aineiston kuvailu

1.1 Aineiston otsikot ja datan versio

Aineiston nimi: Suomalaisten historiatietoisuus 2010: haastattelut

Aineiston nimi englanniksi: Historical Consciousness in Finland 2010: Interviews

Aineisto-opas on luotu aineiston versiosta 1.0 (30.9.2013).

1.2 Sisällön kuvaus

Tekijät

Torsti, Pilvi (Helsingin yliopisto. Yhteiskuntahistorian laitos)

van den Berg, Marko (Helsingin yliopisto. Yhteiskuntahistorian laitos)

Aineiston tekijänoikeudet

Tietoarkiston ja aineiston luovuttajan tekemän sopimuksen mukaisesti.

Aineiston luovuttaja

Torsti, Pilvi (Helsingin yliopisto. Yhteiskuntahistorian laitos)

Aineisto luovutettu arkistoon

29.9.2013

Asiasanat

historia; historialliset tarinat; historiatietoisuus; jatkosota; kansalaissota; kansallinen identiteetti; kehitys; lähihistoria; maahanmuutto; maailmanhistoria; menneisyys; merkkihenkilöt; muutos; sodat; Suomen sisällissota; suomettuminen; Suomi-kuva; talvisota; tiedonhankinta; tiedonlähteet; tulevaisuus

Tieteenala / Aihealue

OKM:n tieteenalaluokitus: humanistiset tieteet; yhteiskuntatieteet

CESSDAn luokitus: historia

Sarjakuvaus

Tämä aineisto kuuluu sarjaan:

Aineistot, jotka eivät kuulu sarjaan

Yksittäiset aineistot, jotka eivät kuulu mihinkään sarjaan.

Sisällön kuvaus

Haastatteluissa selvitettiin suomalaisten historiatietoisuutta, näkemyksiä menneisyydestä sekä historiallisia avainkokemuksia. Osanottajat valittiin satunnaisesti saman tutkimusprojektin yhteydessä aiemmin toteutettuun kyselytutkimukseen vastanneista. Lisäksi haastatteluja tehtiin Norssin lukion opiskelijoille.

Teemahaastattelujen runko rakentui kyselyaineiston (FSD2932) kyselylomakkeen teemojen pohjalta ja haastatteluissa tuotiin esille myös kyselyn alustavia tuloksia. Aluksi haastateltavilta kysyttiin historian ja menneisyyden merkityksestä yleensä. Seuraavaksi kysyttiin asioista, jotka kokee merkittävinä Suomen ja maailman kehitykseen vaikuttavina tekijöinä. Kysyttiin esimerkiksi mielipiteitä liittyen ympäristönsuojeluun ja ulkomaalaisten määrän kasvuun Suomessa. Tämän jälkeen haastateltavaa pyydettiin nimeämään heille tärkeitä tapahtumia ja henkilöitä Suomen historiassa. Seuraavaksi tiedusteltiin vuoden 1918 sisällissotaan liittyvistä mielikuvista sekä siitä, kuinka sisällissodan jäljet mahdollisesti yhä näkyvät Suomessa. Kysyttiin myös onko haastateltavalla henkilökohtaista kosketusta sisällissotaan esimerkiksi sukunsa kautta. Samassa yhteydessä kysyttiin myös kokemuksista ja mielikuvista liittyen toisen maailmansodan aikaisiin sotiin Suomessa. Haastateltavia pyydettiin myös nimeämään mielestään merkittävimpiä lähihistorian tapahtumia, sekä kertomaan näkemyksiään esimerkiksi EU-jäsenyyden, kommunismin romahtamisen ja laman historiallisesta merkityksestä.

Taustatietoina on mainittu mm. sukupuoli, ikä ja asuinpaikka. Haastattelulitteraatiot on mahdollista yhdistää kohdenumeron perusteella kyselyaineiston vastauksiin niiden haastateltavien osalta, jotka ovat vastanneet myös kyselyyn.

Tutkimusta ovat rahoittaneet Suomen Kulttuurirahasto, Helsingin yliopisto, opetus- ja kulttuuriministeriö, Svenska Kulturfonden ja Koneen Säätiö.

1.3 Aineiston rakenne ja keruu

Maa: Suomi

Kohdealue: Suomi

Havainto/aineistoyksikkötyyppi: Henkilö

Perusjoukko/otos: Tutkimusprojektin kvantitatiiviseen kyselyyn vastanneet henkilöt. Lisäksi erillinen haastattelujoukko Helsingin normaalilyseon lukiolaisia.

Aineistonkeruun ajankohta: huhtikuu 2010 – syyskuu 2010

Kerääjät: Torsti, Pilvi (Helsingin yliopisto. Yhteiskuntahistorian laitos); van der Berg, Marko (Helsingin yliopisto. Yhteiskuntahistorian laitos)

Aineistonkeruun tekniikka: Haastattelu, Puhelinhaastattelu

Keruväline tai -ohje: Haastatteluteemat tai haastattelurunko

Tutkimuksen aikaulottuvuus: Poikkileikkausaineisto

Havainto/aineistoyksiköiden valinta: Todennäköisyysotanta: yksinkertainen satunnaisotanta
Ei-todennäköisyysotanta: harkinnanvarainen poiminta

Yksinkertainen satunnaisotanta, jota täydennetty harkinnanvaraisella näytteellä. Tutkimuksen kvantitatiiviseen kyselyyn vastanneista henkilöistä satunnaisesti valittuja henkilöitä, jotka olivat ilmoittaneet olevansa käytettävissä jatkohaastatteluissa. Lisäksi erillinen haastattelujoukko Norssin lukiolaisia.

Aineiston määrä: 58 haastattelun litteraatiot sekä haastattelukysymykset rtf-muodossa. Lisäksi erillinen html-hakemisto haastattelulitteraatioista.

1.4 Aineiston käyttö

Aineiston käytössä huomioitavaa

Aineistosta on poistettu haastateltavien nimet ja syntymäajat sekä haastatteluissa mainittujen kolmansien henkilöiden nimet (poislukien asiantuntijaroolissa mainitut henkilöt ja julkisuuden henkilöt). Historiantutkimuksellisista syistä litteraatioihin on harkinnanvaraisesti jätetty myös joitakin yli 40 vuoden takaiseen historiaan liittyviä etu- ja sukunimiä, jos kyseisistä henkilöistä ei ole mainittu yksityisluonteisia asioita. Arkistointivaiheessa anonymisoidut kohdat on merkitty litteraatioihin [[tuplahakasulkein]].

Julkaisut

Torsti, Pilvi (2011). Suomalaisten moniulotteiset sotakuvat. Historiallinen aikakauskirja 3/2011. 309-323.

Torsti, Pilvi (2012). Suomalaiset ja historia. Helsinki: Gaudeamus.

Torsti, Pilvi & Aunesluoma, Juhana (2009). Historian käyttö yhteiskunnassa ja tutkimuksessa. Historiallinen aikakauskirja 3/2009. 276-279.

1. Aineiston kuvailu

Torsti, Pilvi & Wass, Hanna (2011). *Limittyvät sukupolvet ja jaetut näkemykset. Suomalaiset yhteiskunnalliset sukupolvet ja sukupolvittaiset erot poliittisessa käyttäytymisessä*. *Politiikka* 3/2011.

Ajantasainen julkaisuluettelo aineiston kuvailun yhteydessä osoitteessa

<https://services.fsd.uta.fi/catalogue/FSD2867>

Liittyvät aineistot

FSD2932 Suomalaisen historiatietoisuus 2009: kysely

Aineiston sijainti

Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto

Erityisehdot

Aineistosta julkaistavat sitaatit eivät saa sisältää sellaisia epäsuoria tunnistetietoja (esim. yksityiskohtainen työhistoria, ainutkertaiset elämäntapahtumat), joiden perusteella haastateltavan tai haastattelussa mainittavan kolmannen henkilön voisi tunnistaa.

Käyttöoikeudet

Aineisto on käytettävissä (B) tutkimukseen, opetukseen ja opiskeluun.

Liite A

Haastattelukysymykset

FSD2867 SUOMALAISTEN HISTORIATIETOISUUS 2010: HAASTATTELUT
FSD2867 HISTORICAL CONSCIOUSNESS IN FINLAND 2010: INTERVIEWS

Tämä dokumentti on osa yllä mainittua Yhteiskuntatieteelliseen tietoarkistoon arkistoitua tutkimusaineistoa.

Dokumenttia hyödyntävien tulee viitata siihen asianmukaisesti lähdeviitteellä.

Lisätiedot: <http://www.fsd.uta.fi/>

This document forms a part of the above mentioned dataset, archived at the Finnish Social Science Data Archive.

If the document is used or referred to in any way, the source must be acknowledged by means of an appropriate bibliographic citation.

More information: <http://www.fsd.uta.fi/>

Detta dokument utgör en del av den ovannämnda datamängden, arkiverad på Finlands samhällsvetenskapliga dataarkiv.

Om dokument är utnyttjat eller refererat till måste källan anges i form av bibliografisk referens.

Mer information: <http://www.fsd.uta.fi/>

Suomalaiset ja historia teemahaastattelun kysymykset (PT 1.4.2010, 6.4.2010, 9.4.2010)

YLEISIÄ OHJEITA JA VINKKEJÄ:

- kannattaa pyrkiä ”pöyhimään”, saada syvällisyyttä, joustavuus haastateltavan kanssa
  - yleisesti paljon avoimia kysymyksiä ja niin, ettei ”laiteta lomakkeen sanoja suuhun” eli vaikka lomakkeen rakenne pohjana haastattelun rakenteelle, ei ole tarpeen pitää lomaketta esim koko ajan esillä
  - hienoa, jos esiin asioita, jotka TÄRKEITÄ, joilla MERKITYSTÄ jne
  - relevanttia ihan se, mistä tuntuu olevan (eniten) sanottavaa, mistä ihminen innostuu, siihen kannattaa kiinnittää huomiota myös ja laittaa muistiin
  - hienoa, jos päästään kiinni niihin konkreettisiin tarinoihin, jotka ihmisille tärkeitä, joiden kautta hahmottavat menneisyyttä, identiteettiään ja nyky maailmaa ja tulevaisuutta: onko Suomi-kertomus voimissaan vai onko eriytynyt, kenen kanssa ”shared past”
  - voi pyrkiä erittelemään kollektiivista ja yksilöllistä, nähdäänkö menneisyys kollektiivisen ajattelun kautta vai yksilön juttuna jne
-

Sano nauhalle nimi, ikä ja kotipaikka

I Historian merkitys (n 10 min)

AVOIN alkuun: miten kuvaisitte historian ja menneisyyden merkitystä

- onko historialla ja menneisyydellä merkitystä nykyisyyden ja/tai tulevaisuuden kannalta, miksi, miksi ei? (k1)
- mikä historiassa kiinnostaa (k6)
- miten tekemisissä historian kanssa, (historiakulttuuri), luottamus (k2, k5)
- mitkä te koette oman sukupolvenne kannalta merkittäviksi tapahtumiksi Suomessa ja maailmalla? Miksi? Miten merkittäviä teille itsellenne?
- (itsenäisyyspäivän vietto)

II Kehitykseen vaikuttavat asiat (n 10 min)

AVOIN: historiassa tutkitaan muutoksia ja kehityksiä. Mitä ajattelee maailman kehityksestä tähän päivään asti, (onko se ollut myönteistä tai kielteistä?)

- millaisia asioita tulee mieleen, jos mietitään tähän päivän asti vaikuttaneita asioita Suomessa ja/tai maailmalla (tekniikka ja tiede, politiikka, sodat, ympäristöasiat, yksilön toiminta)
- entä jos mietitte tulevaisuuden kehitystä vaikka 40 vuoden ajan eteenpäin, mikähän siihen mahtaa vaikuttaa? (voi havainnoida ja tarttuakin eroihin ja samanlaisuuksiin menneen ja tulevan muutosvoimien kanssa)

- Suomen tulevaisuudessa aika moni vastaaja mainitsi esim talouskehitys, hyvinvointiyhteiskunnan palveluiden ylläpito, ympäristön suojelu ja lisääntyvä ulkomaalaisten määrä, miten kommentoitte?
- (Suomen kansa ahkeruus ja työteliäisyys, maailmantalouden vaikutus, kilpailukyky, tavallisten ihmisten vaikutus)

III Historian merkitys omalle ikäpolvelle (n 5 min)

- millaisia asioita haluaisitte korostaa erityisen tärkeinä teille (k12_voi mainita muutamia: Suomen itsenäisyys, perhe, Eu, talous, demokratia, työ, ympäristö, yksilön vapaus) Mikä niissä sellaista, että tärkeää? samaistuminen? identiteetti? [riippuu haastateltavasta]
- entä sitten Suomen historian tapahtumia, mitä pidätte merkittävänä? [ja tässä olisi hyvä päästä merkityksien ja tarinoiden tasolle]
- onko jotain erityisiä henkilöitä, jotka tärkeitä?

IV Historialliset tapahtumat (10-15 min)

- 1918 sota, mitä ajatuksia se teissä herättää? Onko merkitystä nyky-Suomelle? [onko hlökohtaista suhdetta?]
- entä sodat toisen maailman sodan aikaan (talvisota, jatkosota, Lapin sota), mikä suhde teillä niihin on? kuinka tärkeä aika? kyselyaineiston mukaan: korostuu osallistuminen, yhtenäisyys, isänmaallisuus, mutta myös kipeys ja taumaattisuus → mitä näistä ajattelette?
- sodanjälkeiset vuosikymmenet, puhutaan nopeasta muutoksesta, johon liittyy esimerkiksi ns. hyvinvointipalveluiden kehittäminen: kuinka tärkeänä tätä kehitystä pidätte? miten se on muuttanut elämää?
- entä 70-luvun poliittinen elämä, suomettuminen, onko edelleen merkitystä?

V Tämän päivän Suomi ja maailma (5-10)

Lopuksi sitten suunnilleen nykyajasta ja tulevaisuudesta.

- jo ajatelleen 1990- ja 2000-lukua, niin mitä asioita pidätte Suomen kannalta merkittävänä? Miksi? [voi syöttää lamaa, EU-jäsenyyttä, ulkomaalaisten määrää, kommunismin romahdusta]
- talous, kansainvälistyminen, politiikan ja eduskunnan vähentynyt rooli – näistä tässä puhuttiin kun mietittiin millä merkitystä siihen, miten maailma muutt ja Suomi kehittyy?
- [k_21 voidaan lukea väitteitä ja pyytää reagoimaan]
-
- [TÄSSÄ KOHDASSA V pyritään luomaan jatkokysymyksiä, jotka tavoittavat menneisyys-nykyisyys-tulevaisuus jatkumoa]

VI Lopuksi (jos aika ok ja haastateltava jaksoa)

- jos erityinen teema noussut haastattelun aikana, VOI VIELÄ PALATA JA SYVENTÄÄ
- keskeisiä teemoja: Suomi-politiikan alhainen arvostus, hyvinvointivaltion historia ja tulevaisuus, poliittisen kannan vaikutus

Liite B

Aineistonäyte

K: No mites sit jos kysysin, et mikä sua itseäs historias kiinnostaa?

V: Mikä historiassa kiinnostaa? No, johan tässä itse asiassa oon sanonuki sen [naurahtaa] mikä kiinnostaa ja, kovasti kiinnostaa tämä itsenäisyyden aika, ajanjakso Suomesta.

K: Minkälaisilla tavoilla sitte sen kanssa oot tekemisissä, hankit tietoo, miten se kiinnostus näkyy?

V: Se näkyy, ja se näkyy puhtaasti vapaa-aikana, vapaa-ajan tämmösenä tiedonhankintana, matkoina historiakohteisiin, niistä tilanteista, tapahtumista selville otto, en välttämättä ite, sitä varten on ammattilaisia olemassa jotka järjestää reissuja, tilaisuuksia. Lukeminen, netti, ne on ne keskitetyt välineet joista sitä parhaiten asiasta saa muodostettua käsityksen.

K: No millasilla matkoilla tai tilaisuuksissa esimerkiksi oot käyny?

V: [naurahtaa] No, nyt mennään sitten.. tänne -39-45 väliseen aikajaksoon, ja nehan pitkälti toistaseks on keskittyny tuonne itäsen rajan toiselle puolelle Karjalan kannas, Laatokan Karjala ja Aunuksen Karjala ja, on ollut haaveissa että tuolla yläpuolella sitten.. Venäjän puolen raatajia, myöski Pohjois-Suomi muuten. Sielläkin meillä oli sitten omat, toimenpiteet ja tehtävät sitten näitten entisen liittolaisen kanssa.

K: Onk tää muuttanu tämmösis paikos käyminen sun ajattelu siitä näistä historian tapahtumista?

V: Se antaa huomattavasti ajankohtasemman tai sen konkreettisemman kuvan. Siitä kirjasta lukemalla ei siitä saa ulospäin muuta kun sen tekstin ja mielikuvan, mut se mielikuva voi olla.. tai se ei oo niin tarkka kun mitä sitten aikanaan niillä autenttisilla paikoilla vierailu on. Tiiät että tässä on, tapahtu sitä ja tätä, ja itse asiassa sitten sen voi kun toinen kertoo sen, ni voi mieltää sinne luettuun tekstiin taaksepäin, et tää on se mielenkiintonen tilanne.

K: No, sitten kun tosiaan oot monenlaisten tavallaa tiedonlähteiden kanssa ilmiselvästi tekemisä, ni ootko miettiny sitä että kuinka luotettavia erilaiset historiallisen tiedon lähteet on?

V: Joo no aina, luonteeltani tietysti oon semmonen, että aika varovaisesti asioihin semmosen jyrkän kannan tai mielipiteen otan, elikkä aina on vara pikkusen sitten miettiä sitäkin että.. onko kaikki juuri näin vai mitä. Toinen on sitten että yhdessä aineistossa tästä tapahtumasta kerrotaan näin, toisessa saatetaan kertoa hiukka toisella tapaa että.. näitä sulattamalla ja yhteen sovittamalla sitte myöski hahmottamalla sitä omannäköstä mielikuvaa siitä. Venäläisiäkin dokumentteja on tullu joitakin, vastapuolen näkemyksenä sitten luettua ja, ne on erilaisia mutta lopputuotos kuitenkin pääpiirteittäin on se ihan yhtäläinen että..

K: No jos ajatellaan et meil on ehkä tämmösiä tyypillisiä on yliopistotutkimusta, suvuissa liikkuvii tarinoita, kouluopetusta ja niin edelleen, ni mitä pidät ehkä luotettavimpina, mitä epäluotettavimpina lähteinä, dokumentteja?

V: Kirjotettu teksti, on vaikee sanoo sitä erityisen epäluotettavaksi. Se joka tapauksessa on niin lukemattomien eri henkilöitten silmien kautta tullu, et se jo, jostain se tulee ettee että "hetkinen, mitäs tässä on? Miten tää näin on?". Se että miten yhteiskunta käsittää jonku asian voi muotoutuu taas omaan käsittelymuotoonsa, mutta onko siinä nyt välttämättä suunnatonta virhettä sitten. En siihen osaa sanoo tarkempaan. Jonkunnäkönen ongelma on tietysti, että nämä aikanaan paikan päällä olleet henkilöt eivät oo välttämättä, niitä ketä on tuntenu ja ketä tunnen edellenki vielä jotka on ollu oikeesti paikan päällä sitten noissa tapahtumissa kukin omassa hommassa ja tehtävissä, ei kovin aktiivisia oo puhumaan. Toisaalta tietysti se että, ei hyvin paljon oo ollu tarvetta läpikäyä sen, huomaa että jos se on hankala keskusteluaihe niin mitäpä siitä sen kummempaa, mutta jotkut jossaki tilanteissa sitte vähä enemmän avautuu. Ja sanosin että nää on niitä, oma näkemys että ne on 100-prosenttisesti luotettavia, koska nää ei puhu, jos puhuu niin tuskinpa värittävä hyvin pahasti. Tarinankertoja on tarinankertoja aina, sieltä tulee puhetta enemmän ja vähemmän, ja siihen herkästi muodostuu sitte ylimäärästä.

K: No sit jos mennään, tai oikeestaan mä kysyn vielä yhden (asian) tästä, et tää oli tää ajanjakso, ni minkälaisia ajatuksia sinussa herättää sit aika usein meiän julkinen keskustelu niin toimittajat ku poliitikot, ehkä joskus no tutkijat harvemmin, mut viittaa tähä talvisodan henkeen millon missäki yhteydessä, ni mitä mieltä oot tämmösest historian käytöstä?

V: Siis se on, kuvastaa pitkälti suomalaisen ainaki toivon mukaan perusperiaatteita, että periksi ei anneta.

K: No sit jos ajattelet omaa sukupolvea, niin minkälaisia tämmösiä tapahtumia pidät merkittävimpinä tän oman sukupolven kannalta Suomessa ja sit toisaalta ihan maailmassaki?

V: Sillon tullaan jo huomattavasti lähemmäksi tänne nykytilannetta. [tauko 8 s] Merkittävin ehkä sitten muodostuu justiinnsa tähän, maaltamuutto -tilanteen esilletuloon, eli maaseutu tyhjenee. Tääh on alkanu jo 60-luvulla, kiivastunu koko ajan tai ainaki on hyvin selväpiirteinen, et Suomeen muodostuu kaupunkikokonaisuuksia, lähiökokonaisuuksia kaupungin ympärille sitten, ja valitettavasti sitte maaseutu autioituu. Tää on merkittävin.